

ARAP VE FARS KADIN ÖYKÜCÜLERDEN İNCİLER

Çeviren ve Derleyenler:
GAMZE YÜCETÜRK-SERPİL YILDIRIM

HECE

Antoloji

Gamze Yüçetürk: 1986 yılında Hatay'ın İskenderun ilçesinde doğdu. Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Arap Dili ve Edebiyatı Anabilim dalından 2015 yılında mezun oldu. 2016 yılında Ardahan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arap Dili ve Belagati Anabilim dalında yardımcı doçentliğe atandı. Yüçetürk'ün Arap Edebiyatı'ndan öykü çevirileri ve Arap dili, sözlükçülük ile ilgili makale ve bildirileri bulunmaktadır. Öykü çevirileri *Hecvöykü*'de yayımlanmıştır.

Serpil Yıldırım: 1987 yılında Hatay'ın İskenderun ilçesinde doğdu. 2009 yılında Atatürk Üniversitesi Fars Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. 2012 yılında aynı üniversitenin Fars Dili ve Edebiyatı bölümünde yüksek lisansını tamamladı. Şu an Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Fars Dili ve Edebiyatı Anabilim dalında araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır. Yıldırım'ın çeşitli öykü ve şiir dergilerinde çevirileri ve çağdaş İran edebiyatıyla ilgili yazı ve makaleleri bulunmaktadır. Bazı şiir ve öykü çevirileri *Hece* ve *Hecvöykü* dergilerinde yayımlanmıştır.

**ARAP VE FARS KADIN
ÖYKÜCÜLERDEN İNCİLER**

Çeviren ve Derleyenler:
GAMZE YÜCETÜRK - SERPİL YILDIRIM

HECE YAYINLARI

Hece Yayınları: 385
Antoloji

Birinci Basım: Nisan 2016
©Hece Yayınları

Kapak Tasarımı: SARAKUSTA
www.sarakusta.com.tr
Teknik Hazırlık: Bülent GÜLER

Baskı: Dumat Ofset
T: (0312) 278 82 00

ISBN: 978-605-9279-74-1

HECE Basın Yayın Reklamcılık San. Tic. Ltd. Şti.
Konur Sokak Nu: 39/1-2 Kızılay-Çankaya/Ankara
Yazışma: P.K. 79 Yenışehir/Ankara
T: (0 312) 419 69 13 F: (0 312) 419 69 14
e-posta: hece@hece.com.tr
www.hece.com.tr

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ /	7
NEVÂL ES-SA'ADÂVÎ	
Kumarhane /	11
Bir Samimiyet Anı /	19
Kocacığım... Seni Sevmiyorum /	25
SELVÂ BEKR	
Atalardan Kalma Saçlar /	35
Deve /	43
HANÂN EŞ-ŞEYH	
Yasemin'in Resmi /	51
Meleklerin Kalem Gıcirtısı /	59
LEYLÂ BA'ALBEKKÎ	
Kısraaktım... Fare Oldum /	67
EMÎLÎ NASRULLAH	
Tebrik Kartı /	77
Ayın Öteki Yüzü /	83
ĞÂDE ES-SEMMÂN	
Kedi /	93
Kartalların Mağarası /	103
SEMÎRA 'AZZÂM	
Dönüş /	115
LEYLÂ OSMAN	
Keder Gecesi /	125
Yola Çıkmak Üzere /	133
SÎMÎN DÂNİŞVER	
Erkekler Değişmez! /	143
GOLÎ TEREĞGÎ	
Ruhumun Eşsiz Meleği /	151

ZOYÂ PÎRZÂD

Kulplu Bardak / 165

Tek Tek / 169

Nokta / 175

ŞEHRNÛŞ PÂRSÎPÛR

Caddede İki Kız / 181

Zerrîn Kolâh / 185

FERÎBÂ VEFÎ

Yaşamla Birlikte / 193

Rahatladın Baba / 197

Sahildeki Kadın / 203

MONÎRÛ REVÂNÎPÛR

Sadece Gelecekte Korkuyoruz / 209

FERHÛNDE AGÂYÎ

Cennet / 217

MÎTRÂ DÂVER

Anahtar / 227

FERÎDE HIREDMEND

Mahbûbe / 237

ÂZÂDE FÂHRÎ

Dönüş / 243

ŞÎVÂ ERESTÛÎ

Parantez Aç, Gülümse, Parantezi Kapa / 253

YASEMİN ŞOKRGOZÂR

Doğum Günü / 259

MÎNÂ HEJEBRÎ

Kadın / 265

Pencere / 271

KAYNAKÇA / 279

ÖNSÖZ

Yüzyıllar boyu birbiriyle etkileşim halinde olan iki milletin edebiyatında, Arap ve Fars edebiyatında kısa öykünün tarihi de aynı dönemlerde -20. yy.'ın ilk yarısında- gelişme göstermiştir. Bu toplumlarda kadın öykücülerin gerek dili kullanışı gerekse kurgu becerisi bakımından erkek yazarların gerisinde kalmadığı dikkat çekmektedir. Buna rağmen, bugüne kadar bu iki milletten kadın yazarları bir araya getiren herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Dolayısıyla bu kadın yazarların sesini Türkçede duyurmak gayesiyle böyle bir antoloji hazırlamayı gerekli gördük.

Söz konusu antoloji, 15'i Arapçadan, 19'u Farsçadan olmak üzere toplamda 34 öykü içermektedir. Bu yazarları seçerken öncelikli olarak kendi ülkelerinde ün yaptıkları gibi ünleri ülke sınırlarını aşan, birçok tabuyu yıkarak dönemlerinde önemli eserlere imza atan yazarlara yer vermeye çalıştık. Daha sonra ise gerek kullandıkları teknikler gerekse de eserlerinde işledikleri temalardan dolayı isimleri daha arka planda kalan fakat tanıtıl-

masının gerekli olduğunu düşündüğümüz yazarların öykülerine yer vermeye özen gösterdik. Ancak öyküleri seçerken bir tema sınırlamasına gitmedik, bunun da sebebi kadın yazarların öykülerinde sadece kendi mağduriyetlerini ele almadıklarını, savaş, ekonomi, politika, din ve ölüm düşüncesi gibi muhtelif konularda kalemlerini konuşturarak toplumsal, sosyal ve siyasi olaylara da farkındalıklarının olduğunu göstermek istememizdir. Öykülerinde gözlenen tema farklılığı, biçimsel çeşitlilik ve anlatımda başvurulan tekniklerin tarzı bakımından kadın yazarların öykü edebiyatındaki elzem varlığı dikkate değerdir.

Bu anlamda antolojinin tüm öykü severlere hitap edeceğini düşünüyor, hem modern dönem öykü çalışmalarına hem de bu iki edebiyatın öykücülüğünde karşılaştırmalı çalışmalara katkı sağlayacağını umuyoruz.

Gamze YÜCETÜRK - Serpil YILDIRIM

NEVÂL ES-SA‘ADÂVÎ (1931-) Mısır

Kahire’de doğdu. Feminist yazar, aktivist ve psikiyatristtir. 1954’te Kahire Üniversitesi Tıp Fakültesi’nden mezun oldu. 1955 yılında el-Kasru’l-Aynî hastanesinde çalıştı. Görüşleri ve yazıları sebebiyle Sağlık Bakanlığı tarafından görevden alındı. 1964 yılında Marksist yazar ve Doktor Şerif Hatata ile evlendi. Bir erkek bir kız çocuğa sahip oldukları kırk üç yıllık evliliklerinin ardından boşandılar.

Arap Kadın Dayanışma Birliği’nin kurucusu ve başkanıdır, Arap Kadın Hakları Birliği’nin ortak kurucusudur. Üç alanda onursal derece ile ödüllendirildi: 2004’te Avrupa Konseyinden Kuzey-Güney Ödülü (North-South Prize), 2005’te Belçika’da Uluslararası Inana Ödülü ve 2012’de Uluslararası Daimi Barış Ödülünü aldı.

İlk yazdıkları, 1957’de yayımlanan “Teallemtu’l-Hub” adlı kitabında toplanan kısa hikâyelerdir. İlk romanı ise “Muzekkîrât

Tabîbe” adıyla 1958 yılında yayımlandı. Bu roman, erkek kardeşiyle arasındaki farklılık nedeniyle yaşadığı ruhsal travmayı anlatan kahramanın çocukluğuna dönüşüyle başlar. Kahraman, kadınlığından nefret eder ve topluma, geleneklere, erkeklere karşı mücadele eden cinsiyetinin zayıflığını küçümser. Bu otobiyografik romanında Nevâl es-Sa‘adâvî, kadınlara karşı yapılan ayrımcılığa cesurca ve açıkça karşı koyar. Arap kadınlarının sorunlarını ele aldığı ve 1972 yılında yazdığı “el-Mar’a ve’l-Cins” adlı kitabı kadın bedenine yapılan saldırıları ele almıştır. Kitap, İkinci Dalga Feminizm’in kurucu metni olmuştur.

Sa‘adâvî, çok sayıda eser vermiş ve bu eserleri birçok dile çevrilmiştir. Eserlerinin bir kısmı şöyledir: Teallemtu’l-Hub (1957), Muzekkirât Tabîbe (1958), el-Mar’a ve’l-Cins (1969), İmra’a inde Nuktati’s-Sıfır (1973), el-Hubbu fî Zemani’n-Naft, İmra’atâni fî İmra’a vs.

KUMARHANE

Soğuk bir ocak gecesinde... Oturanlarını gecenin soğuk havasından koruyan bütün evlerin pencere ve kapıları kapalı... Boş masa ve sandalyeleriyle yaprakları dökülen yaşlı bir ağaç gibi görünen eğlence yerleri, insanlardan yoksun... Geniş Nil Caddesi, yağmur suyuyla yıkandığı için tertemiz parlıyor. Yakındaki köprü üzerinde kayan araba vızırtıları dışında bu gece bütün evren sessiz.

Ay, yeryüzüne solgun bir ışık veren, gecenin karanlığını bir nebze bile azaltmayan narin bir hilal şeklinde göründü. Hatta belki ay, yeryüzüne belli belirsiz görünen ve gecenin azametini ve haşyetini arttıran zayıf gölgeler yayıyordu.

Abbas, adımlarını caddeye yavaşça atıyor, ellerini paltosunun ceplerine koyuyor ve gecenin soğuk esintisi yüzünü yakarken kapkara denize tutkun o benzersiz hilalin, kendisini sakinleştirmesi için yüzünü gökyüzüne çeviriyordu. Ve esinti, derisinin altından akan ateşin sıcaklığını hafifletiyordu.

Gözleri, gökyüzünden suya, sudan gökyüzüne gezinmeye başladı... Şiddetli sallantıyla kendini bıraktığı ve hilalin zayıf ışıklarının kırıldığı Nil'in derinliklerinde cılız hilali gördü. Hilalden dolayı boğulmaktan endişelendi ve suyun yüzüne yaklaşıp baktı ve vücudu titredi, titreme uzuvlarına yayıldı... Yüzünü gördü... Fakat yüz hatları, onun yüz hatları gibi değildi... Gözleri, acı ve keder yayan iki derin çukura dönüştü... Dudakları üzüntü ve kaygının damla damla aktığı, deriden yapılmış iki gergin çizgi oldu... Kalbi sıkıştı, başını kaldırdı, yeryüzü ve gökyüzüne çöken ölümün silüetini gördü... Evler mezarken hilal can çekişiyordu... O... O, her nefesinde ölümün kokusunu alıyordu.

Abbas, kalın paltosunun içinde büzüldü ve uzun zayıf iskeletini sürüklemeye başladı. Kendi durumunu düşünürken ayaklarının sesini dinliyordu... Ona tüm bunları yaptıran neydi?.. Ne cevap vereceğini bilemedi ve yutkunarak dudaklarını yalarken yürüyüşünü sürdürmekle yetindi... O anda her şeyi küçümsediğinin farkına vardı... Kendisini, insanları, dünyayı ve geceyi... Hatta can çekişen o cılız hilali... Onu da küçümsüyordu... Çünkü o, zayıf ve acizdi.

Nil Caddesi'nin sol tarafına yöneldi ve dar bir caddeye girdi, birkaç adım attı, sonra küçük bir evin önünde durdu... Elini zile götürmeden önce saatine baktı, saat birdi... Parmaklarını zile koysun mu yoksa geldiği yere mi dönsün... İçine işleyen bu garip hisleri sorgulayarak kapalı kapının önünde durdu... Kulaklarında çınlayan bu yeni kelimeler... Küçümseme... Nefret... Zayıflık... Tereddüt... Hayatı boyunca birini, hatta kendisini hiç küçümsememişti... Yaptığı her şeye bir gerekçe buluyor ve bütün insanlardan özür dilemek istiyordu...

O, herhangi bir şeye, hatta kaza ve kadere nefret denilen bir şey hissetmiyordu... Aksine hata denilebilecek şeyler olduğunda belki de kaza ve kaderde tüm hataları için bir sığınak buluyordu.

Asla zayıflık hissetmiyordu... Kendini kadere bırakmışken nasıl zayıflık hisseder, gücünü neredeyse hiç kullanamazken nasıl hareket ederdi?

Tereddüt duymuyordu... “İrade” denilen şeye ilk kez ihtiyacı olduğunu düşünmezken, nasıl tereddüt duyabilirdi?..

Bütün bunlara rağmen yaşayabiliyordu... Hayatını yaşayabiliyordu... Kendini güneş, ay, hava, böcek gibi doğal bir olgu olarak görüyordu... Hepsi hayatını yaşıyor, insanların irade, güç, zayıflık, tereddüt ya da küçümseme denilen o şeyler hakkında bildiklerini bilmiyorlar... Güneş, dün olduğu gibi ve yarın olacağı gibi bugün de dünyanın etrafında dönüyor... Düşünmeden ve iradesiz bir şekilde... Abbas da düşünmeden ve iradesiz bir şekilde dün olduğu gibi ve yarın olacağı gibi bugün de dünyanın etrafında dönüyor.

Tereddüt içinde kapının ziline baktı... Parmağını koysun mu yoksa geldiği yere dönsün mü?.. Fakat nerden geldi... Şu ana kadar öğle vaktini nerede geçirdiğini tamamiyle hatırlamıyordu... Fakat sabah sekizden öğlen on ikiye kadarki süreyi nerede geçirdiğini biliyordu... Yirmi seneden beri her sabah gittiği “Maliye Bakanlığı”ndaki ofisinin rutubetli dar bölmesini nasıl unutturdu?..

Henüz yirmisinde bir gençken çektiği fotoğrafı karşısına çıkıyordu... Uzun, zayıf... Alnı gerektiğinden daha geniş, gözleri gerektiğinden daha fazla içine çökmüş ve sırtı gerektiğinden daha kavisli... Fakat bütün bunlar, ona göre sorun değildi... Ancak okul, hayatının sorunuydu... Okula teşvik edici bir şey görmüyor, ellerini ve ayaklarını ovuşturmadan, etrafına bakınmadan ve sırayı on kez ileri geri hareket ettirmeden kısa bir süre bile oturmaya dayanamıyordu... Böylece okulda sekiz yılı geçti... Sonra ilişkisi kesildi... Birkaç gün sonra babasının öfkeli sesini duydu, şöyle diyordu:

– Eşeklere para mı harcayacağım? Yeter artık, beni kafir yaptırdın, senin dışında büyütmem gereken bir düzine çocuğum var!!..

Kendini yolda, mahalleler arasında aylakça dolaşır halde buldu. Ateşin üzerindeki et şişlerini aç gözleriyle yiyor, leziz ızgarala-

rın dumanını derin derin içine çekiyordu... Ve Abbas, maliye bakanlığına nasıl girdiğini hatırlamıyordu... Orada nasıl bir kâtiplik görevi almıştı... Belki kendisine aracılık eden dayısı Abdullah Bey veyahut onu böyle yöneten babası yoluylandı... Bununla birlikte ay sonunda onunla sigarasını içip yemeğini yiyebileceği tam yedi cüneyh aldığı sürece işi bırakmadı... Haliyle orada müzakere, ders saati, zil, sınavlar, başarısızlık olmayacaktı!...

Abbas, bir sigara daha çıkardı ve kapının ziline baktı. Niçin bu gece içeriye girmedi tereddüt ediyordu?.. Her gece bu eve gelmeyi sürdürmemiş miydi?.. Fakat o, her defasında içeri girerken kendisini izleyen öfkeli iki gözle karşılaşamayacağını hissetti ve o gözlerden utanma duydu... İlk kez... Utanma duygusunun farkına varıyordu... Hayatını utanmadan yaşamıştı... Utanma kelimesini zihninde evirip çevirdi ve kendi kendine şöyle diyerek dudaklarını yaladı: Utanmak!

Tuhaf... Bu kelime, kesinlikle onun aklına gelmemişti... Babası onu azarlayıp kovduğunda ve onu ne duygusuz ve yüz-süz biri olmakla suçladığında bile küçük erkek kardeşinin tersine onda utanma yoktu!... Babasının sözlerini dinliyor ve bir şey hissetmiyordu... Babasıyla kendisi arasında neden utanma duygusu olmasının gerektiğini sorguluyordu... Utanması farz mıydı? Kardeşi kendisinden önce olsaydı veya önce kendisi olmasaydı ona ne zarar verirdi... O, yiyor, içiyor, giyiyor ve sonunda içtiği sigaraları elde ediyordu...

Burnundan duman çıkardı ve sigaranın sonunu yere attı, kendi kendine şöyle dedi: Neden bu gece içeri girmiyorum?.. İçeri giremeyeceğim kadar değişen ne?.. İçeri girmesem geceyi nasıl geçireceğim?..

Zayıf, sıska elini kaldırdı ve zile bastı... Uykulayan öfkeli gözleri görmezden geldi ve uzun, eğri, cılız boyuyla kınından çekilmiş kılıç gibi asi içeri girdi ve her zamanki odanın kapısına varıncaya dek geniş salonu baştanbaşa geçti... Kapıyı itti, kapı açıldı, içeri girdi ve arkasından kapıyı geri çekti.

Odanın havasını iyi bildiği bir kokuyla dolu olarak buldu... O, sigara dumanı, viski, Rum peyniri, salamura zeytin kokularının karışımıydı... Masanın etrafında oturan beş kişi gördü... Onlar, değişmeyen beş kişiydi... Oyun oynuyorlardı ve onlardan biri her zamanki gibi kendilerine katılması için Abbas'ı çağırırdı... Fakat o, "ruh halinin" uygun olmadığını dile getirerek özür diledi!

Hissetmeden kullandığı bu yeni kelime, onun dikkatini çekti... Ruh hali! Bu kelime ne anlama geliyor? Hayatında ruh haline göre bir şey seçti mi? Pokeri bile... Gecenin saatlerini bir çırpıda yutan o sihirli oyun, herhangi bir ruh haline göre onu seçti mi?

Bağırın kısık bir ses duydu:

– Paralar! Bir inilti ve sonra bir iç çekme onu izledi, sıksa iki el masaya uzandı ve banknotları yan tarafa çekti... Cılız iki el masaya devrilmış kâğıtları ayırmaya başladı... On el, sihirbaz çabukluğuyla kâğıtları toplamaya uzandı... Uğultu yeniden başladı ve çeşitli kısık sesler birbirini izledi: İki as... Kart... Çift kart... Royal ve... ve... ve...

Abbas, oturdu. Umursamaz bakışlarla elden ele dolaşan kâğıtların akışını izliyor ve bu oyun nasıl başladı diye kendine soruyordu. Ne zaman başladı tam olarak hatırlamadı, çünkü o, yirmi sene önceydi... İşe başladığı yıllar aynıydı... İdare başkâtibi Abdussemi Efendi ile tanıştı... Abdussemi'de zenginlik belirtileri görünüyordu... Üç veya dört takım elbisesi vardı... Buram buram sigara tütürüyor ve kâtipleri sigaralarla büyülüyordu... Otobüste sadece ilk basamağa çıkıyordu... Abdussemi, ona kâtip olmayan, diğerlerinden bir arkadaş seçtiğinde "Abbas" mutluluk duydu... Bir defasında Abdussemi, ona şöyle dedi:

– Ben ayda ne kadar harcıyorum biliyor musun? Yemin olsun 60 cüneyh.

Abbas, şaşkınlıkla ağzını açtı ve bağırdı: